

**NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
KÖZGYŰLÉSÉNEK ELNÖKE**

5. sz. napirendi pont

51-71/2014.ikt.sz.

Az előterjesztés törvényes:

dr. Barta László

JAVASLAT

Nógrád Megye Integrált Területi Programja egyeztetési változatának elfogadására

Készült: a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 2014. október 9-ei ülésére
Előkészítette: Vadas Anett és a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. munkatársai

Tisztelt Közgyűlés!

A 2014-2020 közötti Európai Unió tervezés megyei előkészítő aktuális munkafázisáról az elmúlt ülésen tájékoztattam a testületet. Az anyagban ismertetésre került, hogy 2014. augusztus 4-én érkezett meg a Nemzetgazdasági Minisztérium (a továbbiakban: NGM) Európai Unió Források Felhasználásáért Felelős államtitkárának azon levele, melyben tájékoztatott a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (a továbbiakban: TOP) megyei tervezéséhez kapcsolódó aktuális feladatokról valamint a tervezés további menetéről.

A tervezéssel összefüggő költségeket az ÁROP-1.2.11/A-2013 Területfejlesztési tevékenység támogatása a konvergencia régiókban lévő megyei önkormányzatok számára (a továbbiakban: ÁROP) pályázatból finanszírozzuk. Az ÁROP pályázat 2014. augusztus 18-ai módosítását követően 2014. október 31-re változott a megyei uniós részdokumentum és a projektlisták – közgyűlés által jóváhagyott – elkészítésének végső határideje.

A tervezési határidő módosulása következtében a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése (a továbbiakban: Közgyűlés) a 81/2014. (IX. 10.) Kgy. határozat 2. pontjával döntött arról, hogy Nógrád Megye Integrált Területi Programját (ÁROP megnevezéssel: megyei uniós részdokumentum), valamint az ágazati operatív programhoz (a továbbiakban: OP) kapcsolódó dokumentum végleges változatát októberben tárgyalja.

I.

A 2014-2020-as tervezés tekintetében a megyék elsődlegesen gazdaságfejlesztési és településfejlesztési részprogramokat tartalmazó **megyei integrált területi programot** (a továbbiakban: megyei ITP) készítenek.

A megyei ITP-n belül a **gazdaságfejlesztési részprogram** keretében kiemelt hangsúly és forráskeret helyeződik a gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységekre. Az ITP-k másik eleme a megyei **településfejlesztési részprogram**, amely a többpólusú, kiegyenlített gazdasági térszerkezet és településszerkezet kialakulását segíti elő.

Ezen dokumentumok kidolgozását a lehető legnagyobb részletességgel szükséges megtenni, melynek indoka, hogy elsősorban a TOP keretében valósulnak meg azok a térségi szintű fejlesztések, amelyek a megye „döntési kompetenciájába” tartoznak. Ez az OP felelős a helyi fejlesztési igények támogatásáért, amelyek kiegészítik a központi szinten megfogalmazott fejlesztési célokat és prioritásokat.

A megyei ITP kidolgozásának főbb szempontjai:

- ~ az indikátorvállalás,
- ~ az integráltság, és olyan egymásra épülő projektsomagok kijelölése, melyeknek térségi gazdaságélénkítő, foglalkoztatást bővítő, térségi területfejlesztési hatása magas,
- ~ a projektek projektsomagokba történő rendezése, melynek az a célja, hogy területileg és/vagy tematikusan kapcsolódó projekteket tartalmazzanak.

A megyei ITP mellékletét kell, hogy képezze az a **projektlista**, melynek „felülvizsgálatát”, pontosítását 2014-ben már több alkalommal elvégeztük, és megküldtük az NGM és a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal felé.

A projektlista kialakításának főbb szempontjai:

- ~ Valódi igényekre épülő projekteken kell alapulniuk.
- ~ A tervezési folyamat során – akár több körben – összegyűjtött projektlistákat priorizálni, csoportosítani szükséges.

- ~ A projektek között megvalósítási sorrendet szükséges felállítani.
- ~ Javasolt egy tartaléklista kialakítása.
- ~ Évente szükséges felülvizsgálni, és a felülvizsgálat során újonnan kiválasztott projektek előkészítési dokumentációját meg kell küldeni az Irányító Hatóság számára.
- ~ A projektlistáknak illeszkedniük kell az EU11 tematikus célkitűzéséhez és a TOP prioritásaihoz.

A projektlista várhatóan az ÁROP projekt végén sem zárul le, hiszen a teljes 2014-2020 közötti programozási időszakra projektszinten előre tervezni csak indikatívan lehetséges. Mindezeket figyelembe véve a projektlistákat a központi irányítással készülő akciótervekhez igazítva évente felül kell vizsgálni, és a szükséges módosításokat el kell végezni.

A tervezés jelenlegi szakaszában a feladatok közé tartozik az is, hogy az első két évben tervezett projektekre – a forráskeret 40%-áig –, szintén október 31-i határidővel Előzetes Megvalósíthatósági Tanulmányok (a továbbiakban: EMT) legyenek kidolgozva.

II.

A megyei ITP-hez kapcsolódóan 2013 decemberében projektgyűjtés kezdődött a megyében, melynek keretében az önkormányzatok, vállalkozások, nonprofit szervezetek, egyéb intézmények rögzítették elektronikus rendszerünkben projektjavaslataikat. A javaslatok többkörös szűrése estek keresztül, és többször tárgyalta meg a 123/2013. (XI. 27.) Kgy. határozattal létrehozott Megyei Tervezéskoordinációs Tanács (a továbbiakban: NMTT), illetve a járásokban kialakított járási területi munkacsoportok (a továbbiakban: TMCS). A célunk ezzel az volt, hogy minél több olyan program kerüljön megvalósításra, amely alulról vezérelt, és a helyi igényeket szolgálja.

A projektek rendszerezésének alapját jelentő OP-ok az elmúlt hónapok során többször módosításra kerültek. Jelenleg az Európai Bizottsághoz benyújtott OP-hoz igazodva a járási koordinátorok minden projektet besoroltak a megfelelő OP legjobban illeszkedő intézkedésébe.

A **megyei ITP részét képező gazdaságfejlesztési részprogram** részben felülről tervezett, a megyei területfejlesztési koncepcióban és programban megfogalmazott igényekre, célokra reagál, integrált projektcsoomagokból tevődik össze, amelyek magukban foglalnak egy (TMCS-k által jóváhagyott) vezérprojektet. A kulcsprojektekhez tartalmilag illeszkednek olyan további projektek, amelyek megvalósíthatósága feltételezi a vezérprojektek megvalósulását.

Ezen túl a csomagban helyet kaptak a települések által javasolt, többségében üzleti infrastruktúra fejlesztését célzó projektek is. Ezek egyeztetése az érintett településekkel az elmúlt hetekben megtörtént.

A **járási részprogramok** esetén a projektek tematikus csomagokba vannak sorolva. Egy csoportba azonos beavatkozási célt szolgáló, egyedi pontszerű (tipikusan közfeladatok ellátásához kapcsolódó) infrastruktúra-fejlesztések tartoznak.

A települési projektek pontosítása augusztus végéig megtörtént részben önkéntesen, részben a helyszíni műszaki bejárásnak köszönhetően.

A járási felelősök a TOP intézkedésekbe sorolt projektek pontosítását követően kérték a településeket, hogy 2014. szeptember 26-ig rangsorolják, illetve (évek szerint) ütemezzék a

vonatkozó projektjavaslatokat. Első helyre a lehetőleg már előkészített, vagy gyorsan előkészíthető projektek kerültek.

2014. szeptember 29. és október 2-a között a megye 6 járásában TMCS ülések megtartására került sor. Itt az adott munkacsoport döntött arról, hogy az adott járás területén lévő települések sorszámozott TOP javaslatait – előzetesen – támogatja-e vagy sem, figyelembe véve a járásra allokált TOP forrást és a járási keret lakosságszám arányos megbontását (utóbbit a fejlesztésben résztvevő szakemberek állították össze, annak érdekében, hogy a települések projektjeinek méretét orientálják a helyi, megvalósítható lépték irányába).

Javasolt figyelembe venni a járási projektlisták döntésénél a Partnerségi Megállapodás azon elvét, hogy a TOP kisléptékű, helyi és térségi jelentőségű fejlesztéseket támogat.

A TMCS ülésre készült listák éves bontásban – 2015., 2016., 2017., 2018-2020 – tartalmazzák az adott időszakra ütemezett települési projekteket. Külön listára kerültek azok a projektek, amelyeket a település maga is hátrébb sorolt, illetve jelentősen túlmutatnak a lakosságarányos elvi kereten, valamint amelynél nem biztosított az, hogy a TOP szakmai szempontrendszerének meg tud felelni.

A projektek kiválasztását nagymértékben nehezíti az „ismeretlen” szakmai szempontrendszer, mivel így feltételezhető, hogy TMCS-k által elfogadott listán szereplő fejlesztési javaslatoknak nem mindegyike lesz támogatható.

Emiatt az egyes részprogramok összértékének átlagosan 80 %-át kitevő nagyságrendű tartaléklisták kialakítására került sor, hogy (amennyiben a támogatási feltételek ismertté válnak) biztosítható legyen a hatékony és gördülékeny „projektutánpótlás”.

Tekintettel arra, hogy az NGM által kiadott útmutató szerint a jóváhagyott projektek mindegyikére 2014. december végéig kell elkészíteni az EMT-t, a projektek finomhangolása is addigra fejeződhet be.

A megyei ITP jelenlegi (1.0, azaz „egyeztetési”) változatát és annak részét képező projektlistát az NMTT 2014. október 6-án megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, egyben javasolta annak közgyűlés elé történő terjesztését. A döntést követően a dokumentum az NGM és a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal részére minőségbiztosítás céljából megküldésre kerül. Az esetlegesen várható javaslatok, jelzések alapján a szükséges korrekciók elvégzése és a közgyűlés újbóli döntése indokolt.

III.

Az ágazati OP-k forrásaira tervezett megyei fejlesztések listája az ITP ezen tervezési fázisában még nem teljes, illetve jelentősen függ az ágazati OP-k végleges tartalmától. Ezért a TOP-hoz kapcsolódó ágazati projektlista tartalmáról célszerű később döntést hozni.

Mindezek alapján kérem a Tisztelt Közgyűlést az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslat elfogadására.

Salgótarján, 2014. október 6.

Becsó Zsolt

HATÁROZATI JAVASLAT

Nógrád Megye Integrált Területi Programja egyeztetési változatának elfogadására

1. A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése megismerte és a további egyeztetés alapjául elfogadja a határozat 1. számú mellékleteként Nógrád Megye Integrált Területi Programjának 1.0 verzióját (a továbbiakban: ITP), valamint 2. számú mellékletként a Projektlistát.
2. A közgyűlés felkéri elnökét és a megyei főjegyzőt, hogy a dokumentumot küldje meg a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal részére, és gondoskodjanak az általuk közölt további szakmai szempontokat figyelembe vevő ITP végleges változata elkészítéséről, a testület elé való betérjesztéséről.

Határidő: értelemszerűen

Felelős: a közgyűlés elnöke
megyei főjegyző

3. A közgyűlés kiemelt szempontként fogalmazza meg a megyei ITP végleges projektlistájában szereplő azon fejlesztési elképzelések megvalósításának elősegítését, amelyek a megye hosszú távú gazdasági és társadalmi fejlődését lehetővé teszik.

Határidő: értelemszerűen

Felelős: a közgyűlés elnöke
megyei főjegyző

Salgótarján, 2014. október 9.

Becsó Zsolt
Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Barta László
Nógrád megyei főjegyző

NÓGRÁD MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA

1.0 MUNKAKÖZI VÁLTOZAT

2014. OKTÓBER 2.

Cím	NÓGRÁD MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA
Verzió	1.0
Megyei közgyűlési határozat száma és dátuma	<i>[határozat száma és megnevezése]</i> <i>[határozat megjelenésének dátuma]</i>
Területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztériumi jóváhagyás száma és dátuma	<i>[dokumentum hivatkozási száma, dátuma]</i>
IH jóváhagyó határozat száma és dátuma:	<i>[határozat száma és megnevezése]</i> <i>[határozat megjelenésének dátuma]</i>
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)
Érintett földrajzi terület:	NÓGRÁD megye

ITP felelős szervezet:	Nógrád Megyei Önkormányzat
ITP felelős szervezet kapcsolattartó:	<i>[kapcsolattartó neve, beosztása]</i> <i>[email, telefon]</i>
ITP felelős szervezet címe:	3100 Salgótarján, Rákóczi u. 36.

Tartalom

1	Az Integrált területi program (ITP) készítésének célja, tervezésének körülményei.....	3
2	Az integrált területi program (ITP) stratégiája és beavatkozási logikája.....	6
2.1	ITP beavatkozási logikája és struktúrája	6
2.2	Az integrált területi program viszonya az uniós, nemzeti és megyei fejlesztési dokumentumokhoz.....	9
2.2.1	Illeszkedés és hozzájárulás a megyei területfejlesztési koncepcióhoz, programhoz és célkitűzésekhez.....	9
2.2.2	Illeszkedés és hozzájárulás a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programban rögzített uniós és nemzeti célkitűzésekhez.....	9
2.3	Területi célokhoz és térségi fejlesztési szükségletekhez való hozzájárulás.....	10
2.4	Az ITP külső kapcsolatrendszere	11
3	ITP projektcsomagok leírása.....	12
3.1	A projektcsomagok leírása	13
4	A horizontális elvek érvényesülése az ITP fejlesztéseiben	23
4.1	Partnerségi tervezés	23
4.2	Esélyegyenlőség.....	23
4.3	Klímaváltozás hatásainak csökkentése és az alkalmazkodás.....	24
4.4	Bűnmegelőzés.....	24
4.5	Családbarát fejlesztések (demográfia).....	25
5	Kockázatelemzés	25
5.1	Függőségi kockázat	25
5.2	Ütemezési kockázat	26
5.3	Szervezeti kockázat	26
6	Az ITP végrehajtásának módja.....	27

1 Az Integrált területi program (ITP) készítésének célja, tervezésének körülményei

A területfejlesztési törvény szerint a **megyék területfejlesztési koncepciót és programot készítenek**, valamint közreműködnek a 2014-2020-as területi alapú fejlesztések tervezésében, a fejlesztések területi integrációjának szintje pedig a megye és a megyei jogú városok, illetve a várostérségek. A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 2014–2020 közötti Európai Uniói tervezéshez kapcsolódóan a 2014. február 27-ei ülésén elfogadta a 15/2014. (II. 27.) Kgy. határozattal Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepcióját és annak mellékletét képező Területi Hatásvizsgálat elnevezésű dokumentumot. Nógrád megye területfejlesztési programjának miniszteri jóváhagyást követő változatát a 2014. szeptember 10-re összehívott közgyűlés tárgyalja.

A 2014–2020-as tervezés tekintetében a fenti felhatalmazások alapján a megyék elsődlegesen a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) finanszírozásával megvalósuló fejlesztésekhez készítenek **gazdaságfejlesztési és településfejlesztési részprogramokat tartalmazó megyei integrált területi programokat** a TOP tartalmi és forrás keretei között (Nógrád megye forráskerete a 1298/2014. (V.5.) Korm. határozat szerint összesen **31 522 eFt**). A megyei önkormányzatok tervezik és koordinálják a tervezés korábbi szakaszában járási szinten tervezett megyei településfejlesztési részprogramot a települési önkormányzatok bevonásával.

A Partnerségi Megállapodásban rögzített nemzeti fejlesztési fókuszoknak megfelelően a **TOP fejlesztéseinek elsősorban a gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatást kell**, hogy szolgálják, valamint ehhez kapcsolódóan az e célkitűzést segítő társadalmi és infrastrukturális fejlesztéseket. Ennek megfelelően **a megyei integrált területi programokon belül, a gazdaságfejlesztési részprogram keretében kiemelt hangsúly és forráskeret helyeződik a gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységekre**. Az integrált területi programok másik eleme ehhez kapcsolódva a megyei településfejlesztési részprogram, amely a többpólusú, kiegyenlített gazdasági térszerkezet és településszerkezet kialakulását segíti elő.

Nógrád Megyei Integrált Területi Programját (TOP részdokumentum) a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. készítette a megyei szereplők – önkormányzatok, vállalkozások, nonprofit szervezetek, egyéb intézmények – körében végzett projektgyűjtést követően. Az elkészítés módszertana az „Útmutató a megyei integrált területi programok kidolgozásához és megvalósításához” (NGM 2014. július 31.) c. dokumentum iránymutatásait követi.

A **projektek gyűjtése és rögzítése** a www.programtervezes.hu rendszer segítségével 2013 decemberében kezdődött. Az egyes járásokban lévő települések projektjeinek gyűjtését, szűrését, TOP és ágazati intézkedésekhez történő hozzárendelését, áttervezését **járási felelős tervezők** koordinálták. A projektek egy jelentős részénél lezajlott a **műszaki felülvizsgálat** is, fókuszálva azokra a fejlesztésekre, amelyek már rendelkeznek valamilyen szintű előkészítési dokumentumokkal. Az Európai Bizottsághoz benyújtott Operatív Programok tartalma alapján a TOP-ba tartozó projektek **aktualizálása augusztus végéig** megtörtént. Ezt követően a **települések** az egyes, járási településfejlesztési programok keretében tervezett **projekteket sorrendbe állították** azt mérlegelve, hogy melyek rendelkeznek a legmagasabb előkészítettségi fokkal, vagy melyek megvalósítása sürgető. A **projektek ütemezése** ehhez az igényhez igazodott.

A gazdaságfejlesztési részprogram projektjei részben felülről tervezettek, a megyei területfejlesztési koncepcióban és programban megfogalmazott igényekre, célokra reagálnak. Ezen túl a csomagban helyet kaptak a települések által javasolt, többségében üzleti infrastruktúra fejlesztését célzó projektek is. Ezek egyeztetése az érintett településekkel megtörtént, a gazdaságfejlesztési vezérprojektek nevesítése a területi munkacsoportok jóváhagyásával valósult meg.

A Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal által 2013 augusztusában kiadott „Útmutató a megyei önkormányzatok **tervezés koordinációs feladataihoz** kapcsolódóan” c. dokumentum javaslatai alapján a jelen ITP tartalmát megismerték és véleményezték a következő testületek:

- Megyei Tervezéskoordinációs Testület
- járásonként létrejött Területi Munkacsoportok (6 db).

Az **ágazati munkacsoportok** érdemi szerepe a szakmai szempontok érvényesítésében lenne, azonban a projektek kiválasztásához alkalmazandó **szakmai szempontrendszer**, vagy azok tervezetét **még nem küldte meg a Nemzetgazdasági Minisztérium**. Az ágazati munkacsoportok összehívásra kerülnek, amint ilyen szempontrendszer véleményezésre rendelkezésre áll, illetve amennyiben a megyéknek lesz lehetősége a szakmai szempontokat részben vagy egészben önállóan meghatározni. Emiatt az ágazati preferenciák, elvárások az ITP-nek csak későbbi verziójában fognak érvényre jutni.

A megyei településfejlesztési részprogram projektjeinek és ütemezésének jóváhagyása a **Területi Munkacsoportok** ülésén történt. A sorrendbe állítás esetükben az éves ütemek meghatározását jelentette, ugyanis látható, hogy az első helyre sorolt projekt megvalósítása csak akkor indulhat valóban elsőként, ha előkészítése is elsőként zárul le.

A **tartalék listák** képzésénél elsődleges szempontként jelent meg a települések által saját projektjeik esetén felállított rangsor, a TOP intézkedéseikhez történő illeszkedés bizonytalansága, vagy a megvalósítási, fenntarthatósági kockázat. Ez utóbbi esetén kockázatosnak ítélték meg a projektet finanszírozás, lebonyolítás szempontjából, ha a település méretéhez képest túl nagy értékű projektet kíván megvalósítani.

Mivel a projektek kiválasztása előtt nem kerültek kiküldésre a jóváhagyáshoz szükséges szakmai szempontok, **feltételezhető, hogy az elfogadott listán szereplő fejlesztési javaslatoknak nem mindegyike lesz támogatható**. Emiatt az egyes részprogramok összértékének mintegy 80%-át kitevő nagyságrendű tartaléklistákat képeztünk arra a célra, hogy biztosítható legyen a hatékony és gördülékeny abszorpció.

Jelen dokumentumverzió készítésének időpontjában a TOP tartalmában az a tény okozza a legnagyobb bizonytalanságot, hogy az Európai Bizottság nem járult hozzá a kis- és középvállalkozások fejlesztéseinek párhuzamosan két OP-ból történő finanszírozásához (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program és TOP). Emiatt a TOP 1.2. intézkedésből jelentős forrást kell átcsoportosítani olyan intézkedésre, amely valamely kiemelt tematikus cél megvalósítását szolgálja. Ezzel kapcsolatban az egyeztetések még nem zárultak le.

Mivel az NGM által kiadott útmutató szerint a jóváhagyott projektek mindegyikére csak december végéig kell elkészíteni az **előzetes megvalósíthatósági tanulmányt** (EMT), a projektek finom-

hangolása is addigra fejeződhet be. Emiatt a részletes, negyedéves bontású ütemezési táblák az ITP-hez még nem készültek el. Mivel a részletekbe menő, projektszintű tervezés így nem zárult le, a **kimeneti mutatóknak** egyelőre csak a megnevezése szerepel a projektcsomagokat ismertető táblákban, megyei szinten tervezett értéküket még nem tüntettük fel. Az ágazati OP-k tartalmának várható módosulása miatt **a megyei ITP-hez kapcsolódó ágazati fejlesztések összesítése is későbbi időpontra toródik.**

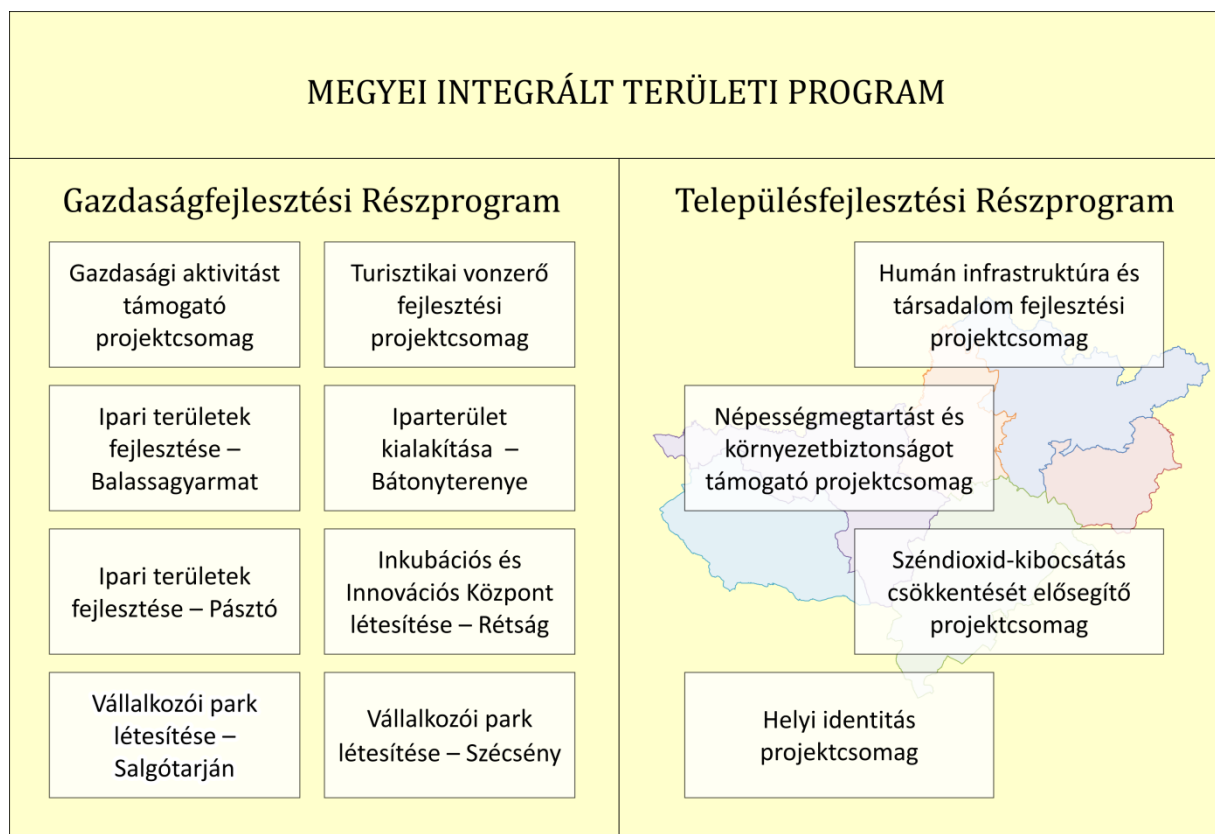
2 Az integrált területi program (ITP) stratégiája és beavatkozási logikája

2.1 ITP beavatkozási logikája és struktúrája

Nógrád megye területfejlesztési programja az OFTK-val összhangban kijelöli a fő gazdaságfejlesztési irányokat, miközben a program céljainak kialakításánál a megye településeinek településfejlesztési igényei és javaslatai is figyelembevételre kerültek. A járásokból folyamatosan érkező projektjavaslatok valós, helyi igényeken és lehetőségeken alapulnak, de nem feltétlen vannak teljes mértékben összhangban a megye átfogó és reálisan megvalósítható céljaival. Ezt az esetleges ellenmondást a megyei program már kezeli.

Nógrád megye településeinek összes fejlesztési igénye többszörösen meghaladja a TOP által biztosított fejlesztési kereteket. Az esetlegesség a szűkös finanszírozás alacsony hatékonyságú felhasználását eredményezné. Egyebek mellett ez is indokolja, hogy a megyei Integrált Területi Programok Gazdaságfejlesztési és Településfejlesztési célú (rész)programjai az integráltság horizontális elve szerint kerüljenek kialakításra.

A megyei ITP felépítését az alábbi ábra szemlélteti:

A megyei Integrált Területi program **egy gazdaságfejlesztési és egy településfejlesztési részprogramból áll.**

A gazdaságfejlesztési részprogram **integrált projektsomagokból** tevődik össze, amelyek magukban foglalnak egy vezérprojektet, és rájuk épülő, és/vagy velük kölcsönösen összefüggő támogató projekteket. Ezek együttesen erős szinergikus hatást tudnak elérni az adott térség fejlesztése érdekében.

A **gazdaságfejlesztési részprogram** nyolc csomagjából hat üzleti infrastruktúra fejlesztést céloz meg a járási központokban, beleértve Salgótarján Megyei Jogú Város is. Rétságán a volt honvédségi laktanya egyik épületében létesül inkubációs és innovációs központ, míg Balassagyarmaton iparterület-fejlesztés, illetve hozzá kapcsolódó elkerülő út és kerékpárút fejlesztés valósul meg. A megye többi járásában a létesülő iparterületen inkubációs kapacitás, illetve innovációs funkciót befogadni képes ingatlan létesül, szükség esetén útkapcsolati fejlesztéssel. A gazdasági aktivitást támogató projektsomag finanszírozza az üzleti infrastruktúrák megfelelő kihasználásához kapcsolódó ESZA típusú beavatkozásokat.

A **turisztikai csomag** esetén vezérprojektnek (vezérattrakciónak) már meglévő, vagy éppen fejlesztés alatt álló kiemelt, ismert látogatóhelyeket nevesítettünk, és a támogató projekteket ezekre fűzzük rá, tekintve, hogy a TOP inkább helyi, kisléptékű fejlesztéseket támogat. A turisztikai csomagban **hálózati** fejlesztés is megjelenik (kerékpárút). A turisztikai csomag felépítését az alábbi ábra szemlélteti:

Turisztikai vonzerő fejlesztési projektsomag

A járási részprogramok esetén a projektek **tematikus csomagokba** vannak sorolva. Egy csoportba azonos beavatkozási célt szolgáló, többségében egyedi **pontszerű fejlesztések** tartoznak (tipikusan közfeladatok ellátásához kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztések). A humán infrastruktúra és társadalom fejlesztési projektsomag magában foglalja a munkába állást segítő bölcsődei és óvodai fejlesztéseket, az orvosi rendelőkre, szociális alapellátásra vonatkozó projekteket, a társadalmi

együttműködést erősítő komplex programokat, illetve a kapcsolódó akadálymentesítést. A népességmegtartást és környezetbiztonságot támogató projektcsoomagba a városfejlesztési beavatkozásokat, illetve a belterületi csapadékvíz elvezetést soroltuk. A széndioxid-kibocsátás csökkentését elősegítő projektcsoomagba tartoznak a környezetbarát közlekedést és az energetikai korszerűsítést célul kitűző fejlesztési javaslatok. A helyi identitást erősítő programok járónként jelennek meg az utolsó csomagban.

A településfejlesztési részprogram tematikus csomagjai **szinergikus kapcsolatban állnak** a helyi gazdaságfejlesztés kiemelt javaslataival. A humán erőforrás fejlesztések elősegítik, hogy az új üzleti infrastruktúrákban megtelepedő vállalkozások számára helyben legyen biztosítva aktív munkaerő, illetve rugalmasan megoldható legyen az anyák visszatérése a munkahelyükre. A megyei kerékpárút fejlesztések egy része hivatásforgalmi célokat szolgál, így ilyen módon is megközelíthetővé válik biztonságosan a balassagyarmati déli iparterület. A lakosságmegtartó projektcsoomag nem kizárólag a lakosság, ezen belül kiemelten a fiatalok megtartását célozza, hanem azt is, hogy a vonzó, biztonságos települések képesek legyenek a hiányzó menedzsment, illetve egyéb szükséges szellemi kapacitások Nógrádba csábítására. A helyi identitás program képes ezeket a törekvéseket ösztönzőkkel megtámogatni. Ezen szinergikus kapcsolatokban a kölcsönösség elsősorban ott jelenik meg, hogy az üzleti infrastruktúrákban megtelepedő vállalkozások által befizetett helyi adó a szükséges önerő megteremtéséhez, az európai uniós forrásokból nem támogatható helyi fejlesztések alapjainak megteremtéséhez járul hozzá, mindemellett a lakosság helyben elkölthető jövedelmét növeli, élénkítve ezáltal a belső gazdaságot.

A gazdaságfejlesztési részprogram projektcsoomagjai ugyan **hasonló fejlesztéseket** céloznak meg, mégis **inkább erősítik, mintsem gyengítik egymást**. A kelet-nógrádi üzleti infrastruktúra fejlesztések legfőbb indokát a szabad vállalkozási zóna iránt fokozódó érdeklődés adja. Ezen belül Salgótarján fejlesztendő vállalkozói parkja leginkább a kis- és középvállalkozások igényeit képes kiszolgálni, míg a pástói zöldmezős beruházás azt teszi lehetővé, hogy végre álljon rendelkezésre nagyobb beruházó számára is infrastruktúrával rendelkező iparterület a főút mentén. Bányterenyre mindamelllett, hogy meg tudja oldani a jelenlegi ipari park útkapcsolatát is a belvárossal, szintén inkább KKV-k beruházásainak fogadására alkalmas fejlesztést hajt végre. Az ott tervezett szociális inkubátor az egyre nagyobb teret nyerő önfenntartó, értékteremtő nonprofit foglalkoztatási programok megvalósítását segíti. A szécsényi fejlesztés megoldja azt a hiányt, hogy a városból kinövő vállalkozások számára tudjon az önkormányzat vállalkozási célú ingatlant biztosítani. Mindemellett a létrehozandó infrastruktúra profilját tekintve erőteljesen fókuszál a mezőgazdasági termékek feldolgozására, az élelmiszeriparra, amelyben a városnak az adottságai a legjobbak.

A balassagyarmati déli iparterületen, melybe Szügy is beleértendő, elsősorban multinacionális beszállító vállalatok telepedtek meg. Az iparterület fejlesztés a hasonló befektetések ösztönzését szolgálja. A rétsági inkubációs és innovációs központ a nem műszaki K+F megyei központja lesz, támogatva elsősorban az egészség- és társadalom fejlesztési, egészségügyi programokat, a KKV-k innovációs potenciáljának növelését, valamint befogadva profilba illő spin-off és start-up vállalkozásokat.

2.2 Az integrált területi program viszonya az uniós, nemzeti és megyei fejlesztési dokumentumokhoz

2.2.1 Illeszkedés és hozzájárulás a megyei területfejlesztési koncepcióhoz, programhoz és célkitűzésekhez

Nógrád megye területfejlesztési koncepciójának helyzetelemző része feltárta azokat a gazdasági-társadalmi, illetve környezeti problémákat, amelyek megoldásra várnak, illetve azokat a potenciálokat, amelyekre alapozva kitörési pontok jelölhetők ki a fejlesztésekben. A javaslattevő fázis anyaga – ebből levezetve – egy célfa rendszerben jelölte ki a legfontosabb fejlesztési célokat. Ezt a logikát lekövetve jeleníti meg a megyei területfejlesztési program a fejlesztési prioritásokat, konkrét intézkedéseket, amelyek stratégiai alapját jelentik a jövőbeli fejlesztési irányoknak. Mivel ezen **dokumentumok logikusan egymásra épülnek**, elegendő vizsgálni a **megyei területfejlesztési programhoz történő illeszkedést** az ITP részprogramok csomagjainak esetén. A kapcsolódási pontokat projektsomagokként tekinti át az alábbi táblázat:

Projektsomag	Megyei területfejlesztési program prioritás	Megyei területfejlesztési program intézkedés
Gazdasági aktivitást támogató projektsomag	4	6
Turisztikai vonzerő fejlesztési projektsomag	3	1
Ipari területek fejlesztése – Balassagyarmat	1	4
Iparterület kialakítása – Bátorfyerenye	1	4
Ipari területek fejlesztése – Pásztó	1	3, 4
Inkubációs és innovációs központ létesítése – Rétság	1	4
Vállalkozói park létesítése – Salgótarján	1	4
Vállalkozói park létesítése – Szécsény	1	3, 4

2.2.2 Illeszkedés és hozzájárulás a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programban rögzített uniós és nemzeti célkitűzésekhez

Az EU rendelet határozza meg azt a **11 tematikus célkitűzést**, amelyek elérésének támogatásával a kohéziós politika hozzájárul az Európa 2020 stratégia céljaihoz, és amelyek egyben a támogatáspolitikai alapját is képezik. A megyei integrált területi programok kialakításakor a **11 tematikus célkitűzés közül a következőkre kell fókuszálni** (fontossági sorrendben):

- (8) a foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása;
- (4) az alacsony CO₂-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem;
- (6) környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása

A szubszidiaritás és az Európai Unió Területi Agendája 2020 dokumentumban megfogalmazott hely-alapú megközelítés elvével összhangban szükség van egy olyan beavatkozási logikára a fejlesztés-politikában, ami lehetővé teszi, hogy a különféle területi szintekhez a térségi sajátosságoknak megfelelő, eltérő beavatkozási irányokat rendeljünk. A TOP ezt a törekvést képviseli: az eltérő területi igényekre reagál, ezekre szabott beavatkozásokat valósít meg, és azokkal összhangban a térségek belső erőforrásaira építő fejlesztéseket céloz.

Az ITP TOP-hoz való illeszkedése teljes mértékben láthatóan hozzájáruló, a kapcsolat típusa minden esetben direkt és a széleskörű intézkedések alkalmazása a szinergikus hatásokat is elősegíti, melyek a kimeneti mutatókban is tükröződnek majd. Az indikátor vállalások értékeit az egyes projektcsomagok leírása tartalmazza.

A következő táblázat foglalja össze, hogy mely EU 2020 tematikus célkitűzéshez, illetve a TOP mely stratégiai céljaihoz járul hozzá a Nógrád megyei ITP a benne meghatározott projektcsomagok megvalósításával:

ITP csomag	EU 2020 TC	TOP célkitűzés
Gazdaságfejlesztési részprogram		
Gazdasági aktivitást támogató projektcsomag	3, 8	6.1., 6.2.
Turisztikai vonzerő fejlesztési projektcsomag	3, 6, 8	2.2
Ipari területek fejlesztése – Balassagyarmat	3, 8	1.1, 1.3
Iparterület kialakítása – Bányaterenyé	3, 8	1.1, 1.3
Ipari területek fejlesztése – Pásztó	3, 8	1.1, 1.3
Inkubációs és innovációs központ létesítése – Rétság	1, 3, 8	1.1
Vállalkozói park létesítése – Salgótarján	1, 3, 8	1.1, 1.2, 1.3
Vállalkozói park létesítése – Szécsény	3, 8	1.1, 1.3
Településfejlesztési részprogram		
Humán infrastruktúra és társadalom fejlesztési projektcsomag	8, 9	1.4, 4.1, 4.2, 4.3, 6.3
Népességmegtartást és környezetbiztonságot támogató projektcsomag	6, 9	2.1, 4.4
Széndioxid kibocsátás csökkentését elősegítő projektcsomag	4	3.1, 3.2
Helyi identitás projektcsomag	8, 9	6.4

2.3 Területi célokhoz és térségi fejlesztési szükségletekhez való hozzájárulás

Nógrád megye területfejlesztés programja a területi célok meghatározásánál – figyelembe véve a megye kis méretét – két fejlesztési területet rajzolt ki: **Kelet-Nógrádot és Nyugat-Nógrádot**. A gazdasági mutatók összességében ugyan nem tükröznek jelentős eltéréseket, de a gazdaság szerkezete mégis különböző. A gazdaság és az export motorját a Nyugat-Nógrádban működő multinacionális vállalatok adják, míg a hagyományos ágazatok és a belőlük kinőtt KKV-k Kelet-

Nógrádban működnek. A fentiek alapján két területi program került meghatározásra, melyek középpontjában mindkét esetben a gazdaság és az ipar fejlesztése áll.

A területi célok határozottan megjelennek az **üzleti infrastruktúra fejlesztését** képviselő projekt-csomagokban. A zöldmezős iparterületek fejlesztése mellett kapcsolódó projektként Kelet-Nógrádban az infrastruktúrával ellátott telek mellett jelen vannak az üzleti szolgáltatást, gyártó-, szolgáltató területet is kínáló **inkubátorok, vállalkozói parkok**, amelyek elsősorban a kis- és középvállalkozások fejlesztésére, térségbe csábítására alkalmasak. Ezeket a törekvéseket kiválóan támogatják a **szabad vállalkozási zónák** által kínált kedvezmények. Nyugat-Nógrádban, Balassagyarmaton az iparterületek fejlesztéséhez kapcsolódó **elkerülő út** építése nemcsak az új betelepülőket, hanem a déli iparterületen már működő nagyvállalatok megközelítését is javítja.

A **barnamezők** megcélzott rehabilitációját a TOP tervezett intézkedései nem látszanak oly mértékben és módon támogatni, hogy előrelépés történjen ezek hasznosításában a kelet-nógrádi térségben. Salgótarján Megyei Jogú Város ITP projektcsomagjaiban mindössze a piactér fejlesztése jelenik meg, mint ehhez részben illeszkedő fejlesztési javaslat. Az elhagyott honvédsági laktanya egyik épületének hasznosítását célozza viszont a rétsági innovációs és inkubációs központ projekt, amely hatással bír a térség innovációs potenciáljának, menedzsment kapacitásainak erősítésére a megyei területfejlesztési program kitűzött területi céljainak megfelelően.

A **humán kapacitások** fejlesztésénél megfogalmazott területi célokat a gazdasági aktivitást támogató projektcsomagban az igények szerint eltérő módon szükséges megjeleníteni, különös tekintettel a foglalkoztatási paktumokra.

2.4 Az ITP külső kapcsolatrendszere

Az ITP külső kapcsolatrendszerének vizsgálatakor Salgótarján Megyei Jogú Város, a megyei TOP-hoz kapcsolódó ágazati fejlesztések, illetve a határon átnyúló kapcsolatok irányában tekintjük át az összefüggéseket.

A kevésbé fejlett régiókban elhelyezkedő 18 megyében megvalósuló megyei decentralizált fejlesztések tervezésére rendelkezésre álló területi szintű indikatív forrásallokációt a 1298/2014. (V.5.) Korm. határozat tartalmazza. A kormányhatározat a megyékre, járásaikra, és a megyei jogú városokra határoz meg indikatív forráskeretet. **Salgótarján Megyei Jogú Város** forráskerete a 2014-2020 időszakra 8.663,7 millió forint, melynek felhasználását önállóan tervezi saját integrált területi programja keretében. A korábban kiadott tervezési útmutatással ellentétben 2014-ben a megyei jogú városok lehetőséget kaptak arra, hogy ne csak településfejlesztési, hanem gazdaságfejlesztési akciókat is tervezzenek saját forráskeretük terhére. Egyeztetések a megye és a város tervezői között azonban ezt megelőzően is zajlottak egy komplex vállalkozói park létrehozására vonatkozóan.

Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése 2014. október 2-án tárgyalta integrált területi programját. A dokumentum gazdaságfejlesztésre 35%-os túltervezéssel 5.715.000.000 Ft összeget allokált, melyet a megyei gazdaságfejlesztési keretből kíván felhasználni. A TOP 1.1. intézkedés keretében tervezik megvalósítani azt a Vállalkozói Parkot 2.540.000.000 Ft értékben, amely a megyei gazdaságfejlesztési programban vezérprojektként szerepel. „Zöldvásártér piactér és környezete fejlesztése”, illetve a

„Munkavállalói mobilitást segítő útfejlesztés” c. projekt támogathatósága a szakmai követelményrendszer ismeretének hiányában, és kizárólag a TOP tartalmára alapozva még bizonytalan, ezért jelenleg ezek tartaléklistákon szerepelnek a megyei ITP-ben. A megyei jogú város ITP-jében szereplő „A helyi foglalkoztatási szint javítása”, illetve „Gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó kiegészítő ESZA tevékenységek” csomagokra lehatárolt összesen 508.000.000 Ft fejlesztési érték tekintetében vitathatatlan, hogy a Salgótarján kedvezményezettjei is részesülhetnek a felhasználandó támogatásból, azonban a megyei tervezés során ezekben a csomagokban nem területi, hanem szakmai elveket célszerű érvényesíteni. A foglalkoztatási paktumok esetén nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a korábban területi – kistérségi – alapon szerveződött foglalkoztatási paktumok nem voltak megfelelően hatékonyak.

Az **ágazati operatív programok forrásaira tervezett megyei fejlesztések** listája az ITP ezen tervezési fázisában még nem teljes, illetve jelentősen függ az ágazati OP-k végleges tartalmától. Ezért a TOP-hoz kapcsolódó ágazati projektlista tartalmáról célszerű később döntést hozni. Az jelenleg is látható, hogy a megye számára a legfontosabb ilyen fejlesztés a **21. számú főút** hiányzó szakaszainak négysávúsítása, amely az IKOP forrásaiból tud megvalósulni.

A **határon átnyúló fejlesztések** tekintetében elmondható, hogy Nógrád megye a **Magyar-Szlovák Határon Átnyúló Együttműködési Program** tervezésében vesz részt, melynek a szomszédos Besztercebánya Régió is a tagja. A **Neogradiens Régió Egyesület** tevékenységén keresztül pedig a közvetlen határos járások tekintetében zajlanak az operatív egyeztetések.

A határon átnyúló tervezésben a fejlesztési fókuszok meghatározásánál alapvetően azokat a tematikus célkitűzéseket támogattuk, amelyek a mobilitást segítik elő, illetve illeszkednek a megye területén működő egyetlen Európai Területi Társulás, a határon átnyúló geoparkot működtető Novohrad-Nógrád ETT által kitűzött célokhoz. A közlekedés területén fontosnak tartjuk, hogy a „KÖZOP-hoz illeszkedő projektek határmetszési szakaszainak megvalósíthatósági tanulmány szintű feltárása, azok hálózati hatásainak vizsgálata a magyar-szlovák határszakaszon” című projekt keretében elkészített dokumentumok alapján minél több nógrádi fejlesztés megvalósulhasson. Az így kiválasztott út és híd-kapcsolatok mellett a 2007-20013-as HU-SK program támogatásával elkészített **„Hollókőtől Murányig” kerékpárút** terve alapozza meg a Nógrád megyei kerékpárút fejlesztések fő irányát. Fontos, hogy az önkormányzatok által a fejlesztéssel érintett térségből megküldött turisztikai kerékpárút projektek hálózatosan kapcsolódjanak ehhez a kijelölt kerékpáros körúthoz. A közvetlen határtérség tekintetében csatlakozás pontot jelentenek azok a kerékpárutak, amelyeket a Losonci, Füleki és Poltári Járásokban jelöltek ki térségi hálózatos fejlesztésre.

3 ITP projektcsomagok leírása

A gazdaságfejlesztési és településfejlesztési ITP részprogramok egy-egy ágazatra és több kulcsprojektre épülnek. A megyei gazdaságfejlesztési ITP (részprogram) projektcsomagjai is az alapdokumentumhoz (megyei program) tartozó projektlistákból indulnak ki. A kulcsprojektek kiválasztása ugyanakkor soktényezős, hiszen a megyei programon túl az ágazati prioritásokhoz és helyi gazdaságfejlesztési érdekekhez, az EU 2020 stratégia céljaihoz, valamint az EU 11 tematikus

céljainak beruházási prioritásaihoz egyaránt illeszkedniük kell. A megyén belüli területi diverzifikáció is hozzájárult ahhoz, hogy több kulcsprojekt és projektcsomag legyen kialakítva a megyei ITP-n belül.

Az integrált megyei területi programoknak és projektcsomagjaiknak, projektjeiknek hozzá kell járulniuk a megyei területfejlesztési koncepcióban rögzített területi célokhoz, ezért a projekteket területi összefüggésrendszerükre tekintettel terveztük meg.

Az ITP **gazdaságfejlesztési projektcsomag járasként tartalmaz egy-egy kulcsprojektet**. A kulcsprojektekhez tartalmilag illeszkednek olyan további projektek, amelyek megvalósíthatósága feltételezi a vezérprojektek megvalósulását. Így a térségi integrált projektcsomagoknak előremutató, tovagyűrűző térségi hatásuk van.

A gazdaságfejlesztési részprogram esetén egy felülről lefelé történő, top-down módszerű tervezés megvalósítása indult el. Ennek célja, hogy a beavatkozások megoldásokat adjanak azokra a fő problémákra, amelyeket a megyei területfejlesztési koncepció tárt fel, így az alacsony vállalkozói aktivitásra, gyenge tőkebeáramlásra, alacsony foglalkoztatási és innovációs képességre. Ezekre a TOP intézkedései nagyrészt megfelelő lehetőséget kínáltak, ugyanakkor a források kiegészíthetők az ágazati programok, kiemelten a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program által biztosított támogatásokkal.

A **járasi településfejlesztési részprogramok** tervezése alulról érkező kezdeményezéseken alapult, bottom-up módszerrel épültek fel, igazodva a TOP által meghatározott intézkedés struktúrához. Kizárólag az illeszkedő projektjavaslatokat figyelembe véve is megállapítható, hogy az 1. pontban hivatkozott Kormányhatározat által allokált forráskereteket a járasok települései sokszorosán túligényelték.

3.1 A projektcsomagok leírása

Gazdaságfejlesztési projektcsomagok

	Projekt(csomag)	Sorszám	Projek(csomag) típusa
Projektcsomag megnevezése	Ipari területek fejlesztése – Balassagyarmat	1.	integrált
Kulcsprojekt	Iparterületek kialakítása, közművesítés a Déli iparterületen	5132	integrált
Támogató projekt 1.	Meglévő ipari park fejlesztése	5131	integrált
Támogató projekt 2.	Déli belső elkerülő út I. ütem	5164	integrált
Támogató projekt 3.	Balassagyarmat belterületi kerékpárút hálózat kialakítása	5161	integrált
Tartalék projekt 1.	Balassagyarmat összekötő út 2. ütem	6039	integrált
Tartalék projekt 2.	Ipari terület kialakítása Bercelben	4959	integrált
Támogató projektcsomag 1.	Gazdasági aktivitást támogató projektcsomag	6046, 5442, 5449, 5875	integrált

TOP intézkedés	Kulcsprojekt TOP 1.1. Támogató projekt 1. TOP 1.1. Támogató projekt 2. TOP 1.3. Támogató projekt 3. TOP 3.1. Tartalék projekt 1. TOP 1.3. Támogató projektcsomag 1. TOP 6.1., 6.2.		
Projektcsomag célja	Befektetési, újra befektetési igényeket kiszolgálni képes üzleti infrastruktúra létrehozása Balassagyarmaton, illetve a kiemelt iparterület megközelíthetőségének javítása		
Projektcsomag tartalma	Új zöldmezős iparterületek kialakítása, közművesítése; meglévő ipari parkban területbővítés; a jelenleg csak lakott területen keresztül elérhető déli iparterülethez elkerülő út építése két fázisban		
Projektek függőségi viszonyai	A meglévő ipari parkban, amely majdnem teljesen megtelt, csak egy minimális területbővítés érhető el. Ahhoz, hogy a város befektetők fogadására alkalmas legyen, illetve ösztönözni tudja az újra-befektetéseket, a meglévő déli iparterületen lehet újabb területeket kijelölni, fejleszteni. Az itt működő négy nagyvállalat kapacitásán túli minden további beruházás már túlréshatáron túl terheli azt a lakott területen keresztül vezető utat, amelyen az iparterületet meg lehet közelíteni, ezért a foglalkoztatás-bővítéshez elengedhetetlen az elkerülő út megépítése legalább az I. ütemben. A kerékpárút fejlesztés a városból a déli iparterület megközelítését teszi lehetővé, összeköttetést biztosítva a Szügy felől épülő szakasszal. Az ESZA típusú támogató projektcsomag a munkahelyteremtést munkaadói oldalról erősíti foglalkoztatási támogatásokkal, képzésekkel.		
Projekttevékenységek	Területvásárlás, műszaki előkészítés, alapinfrastruktúra fejlesztés- bővítés, terület kialakítás, út-, kerékpárút építés, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projektek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	foglalkoztatottak száma növekszik		
Projektcsomag megnevezése	Iparterület kialakítása – Bátonyterenye	2.	integrált
Kulcsprojekt	Iparterület fejlesztés	5065	integrált
Támogató projekt 1.	Szociális gazdasági inkubátor létesítése	6017	integrált
Támogató projekt 2.	Ipari park összekötő út kialakítása	4258	integrált
Támogató projektcsomag 1.	Gazdasági aktivitást támogató projektcsomag	6046, 5442, 5449, 5875	integrált
TOP intézkedés	Kulcsprojekt TOP 1.1. Támogató projekt 1. TOP 1.1. Támogató projekt 2. TOP 1.3. Támogató projektcsomag TOP 6.1., 6.2.		
Projektcsomag célja	Szabad vállalkozás zónában befektetési, letelepedési igényeket kiszolgálni képes zöldmezős üzleti infrastruktúra létrehozása; meglévő ipari park		

	közvetlen megközelítését szolgáló összekötő út megépítése; szociális foglalkoztatást ösztönözni, befogadni képes inkubátor létesítése		
Projektcsomag tartalma	Iparterületek bővítése, infrastruktúra-fejlesztés, területkialakítás, működő ipari park megközelítését szolgáló út építése a városközpont felől, inkubátor létesítése		
Projektek függőségi viszonyai	A foglalkoztatás-bővítő beruházások letelepítésében elsődleges szerepe még a meglévő ipari parknak van, amelynek közvetlen megközelítése a munkavállalók számára nem biztosított közvetlen útkapcsolat hiányában. Az itteni maradék területek kicsi mérete azonban nem teszi lehetővé a nagyobb foglalkoztatási képességgel bíró beruházások letelepítését, azért a városnak további területeket kell bevonni a gazdasági tevékenységbe, és azokat alkalmassá tenni munkahelyteremtésre. A profitorientált üzleti tevékenységek mellett – a térség adottságaiból következően – a leghátrányosabb helyzetű társadalmi rétegek foglalkoztatás bővítése elsősorban a szociális vállalkozásoknál valósul meg, melynek infrastruktúráját az új területen létrehozott szociális inkubátor képes biztosítani. Az ESZA típusú támogató projektcsomag a munkahelyteremtést munkaadói oldalról erősíti foglalkoztatási támogatásokkal, képzésekkel.		
Projekttevékenységek	Területvásárlás, műszaki előkészítés, alpinfrastruktúra fejlesztés- bővítés, terület kialakítás, inkubátor építés, útépítés, eszközbeszerzés, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projektek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	foglalkoztatottak száma növekszik		
Projektcsomag megnevezése	Ipari területek fejlesztése - Pásztó	3.	integrált
Kulcsprojekt	Ipari területek és inkubátor fejlesztése	2489	integrált
Támogató projekt 1.	A 21-es főút menti iparterülethez vezető közút fejlesztése	6082	integrált
Támogató projektcsomag 1.	Gazdasági aktivitást támogató projektcsomag	6046, 5442, 5449, 5875	integrált
TOP intézkedés	Kulcsprojekt TOP 1.1. Támogató projekt 1. TOP 1.3. Támogató projektcsomag 1. TOP 6.1., 6.2.		
Projektcsomag célja	Szabad vállalkozás zóna országosan Budapesthez legközelebb lévő területén befektetési, letelepedési igényeket kiszolgálni képes üzleti infrastruktúra létrehozása mind nagyvállalatok, mind KKV-k igényei szerint; terület megközelítését biztosító szervizút kialakítása		
Projektcsomag tartalma	A fejlesztés alatt álló 21. sz. főút mellett új zöldmezős iparterület kialakítása útkapcsolattal, azon inkubátor építése KKV-k számára		
Projektek függőségi viszonyai	A csomag három projektje közvetlenül épül egymásra. Az új iparterület megközelítéséhez az útkapcsolat kialakítása elengedhetetlen feltétel. A tervezett inkubációs üzleti infrastruktúra számára a településen		

	alkalmasabb hely nem biztosítható, mint az új ipari park, mindemellett szolgáltatásai lehetővé teszik, hogy az ipari parkba betelepülő vállalkozások tevékenységük megkezdését, a szükséges képzéseket az inkubátor kapacitásaira alapozva tudják megkezdni. Az ESZA típusú támogató projektcsomag a munkahelyteremtést munkaadói oldalról erősíti foglalkoztatási támogatásokkal, képzésekkel.		
Projekttevékenységek	Területvásárlás, műszaki előkészítés, alpinfrastruktúra fejlesztés- bővítés, terület kialakítás, inkubátor építés, útépítés, eszközbeszerzés, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projektek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	foglalkoztatottak száma növekszik		
Projektcsomag megnevezése	Inkubációs és innovációs központ létesítése – Rétság	4.	integrált
Kulcsprojekt	Inkubációs és innovációs központ létesítése	5835	integrált
Támogató projektcsomag 1.	Gazdasági aktivitást támogató projektcsomag	6046, 5442, 5449, 5875	integrált
Támogató projekt 1.	Városközpont rehabilitáció	2791	integrált
TOP intézkedés	Kulcsprojekt TOP 1.1. Támogató projektcsomag 1. TOP 6.1., 6.2. Támogató projekt TOP 2.1.		
Projektcsomag célja	Integrált innovációs és inkubációs központ létrehozása a rétsági volt honvédségi laktanya épületében; a megyében a nem műszaki innovációt szolgáló infrastruktúrák és szolgáltatások létrehozása, innováció ösztönzése a KKV-k körében		
Projektcsomag tartalma	Rétsági volta laktanya épület felújítása, energetikai korszerűsítése, akadálymentesítése, szolgáltatási infrastruktúra létrehozása (spin-off és start-up inkubációs irodakapacitás, vizsgáló és tesztelő laboratórium, bemutató- és oktatóterem + szolgáltatási rendszer kiépítése)		
Projektek függőségi viszonyai	A szolgáltatási tartalom részben GINOP-ból, részben viszont a támogató projektcsomagból hozható létre. A támogató projekten belül a városi zöldfelület fejlesztés egyik célterülete a volt honvédségi laktanya, amely hozzájárul az objektum környezetének rendezéséhez, megfelelő szabadidős szolgáltatások kínálatának létrehozásához a betelepülő vállalkozások, szolgáltatók részére.		
Projekttevékenységek	műszaki előkészítés, üzleti terv készítés, épület felújítás, energetikai korszerűsítés, akadálymentesítés (felvonó), telken belüli infrastruktúra felújítása, eszköz- és informatikai beszerzés, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projektek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP	foglalkoztatottak száma növekszik		

kimeneti mutatóihoz			
Projektcsomag megnevezése	Vállalkozói park létesítése- Szécsény	5.	integrált
Kulcsprojekt	Vállalkozói park létesítése	6087	integrált
Tartalék projekt 1.	Ipari területhez vezető elkerülő út építése	4939	integrált
Tartalék projekt 2.	22. sz. főutat elkerülő út építése	6053	integrált
Támogató projektcsomag 1.	Gazdasági aktivitást támogató projektcsomag	6046, 5442, 5449, 5875	integrált
TOP intézkedés	Kulcsprojekt TOP 1.1. Tartalék projekt 1. TOP 1.3. Tartalék projekt 2. TOP 1.3. Támogató projektcsomag 1. TOP 6.1., 6.2.		
Projektcsomag célja	Szabad vállalkozás zónában befektetési, letelepedési, bővülési igényeket kiszolgálni képes zöldmezős üzleti infrastruktúra létrehozása a város ilyen célra kijelölt területének szomszédságában; iparterület megközelíthetőségének biztosítása a városi zónák elkerülésével, igazodva a közösségi közlekedés csomópontjaihoz		
Projektcsomag tartalma	A város kijelölt gazdasági területének bővítése, annak területén termelő inkubátor létesítése, illetve közvetlen útkapcsolat biztosítása		
Projekttek függőségi viszonyai	A csomag három projektje közvetlenül épül egymásra. Az elkerülő út építése az iparterület biztonságos megközelítését szolgálja. A tervezett inkubációs üzleti infrastruktúra számára a településen alkalmasabb hely nem biztosítható, mint a fejlesztési célterület, mindemellett szolgáltatásai lehetővé teszik, hogy az iparterületre betelepülő vállalkozások tevékenységük megkezdését, a szükséges képzéseket az inkubátor kapacitásaira alapozva tudják megkezdeni. Az inkubátorból kinövő KKV-k továbbá a területen telket vásárolhatnak saját ingatlanfejlesztéshez. Az ESZA típusú támogató projektcsomag a munkahelyteremtést munkaadói oldalról erősíti foglalkoztatási támogatásokkal, képzésekkel.		
Projekttevékenységek	Területvásárlás, műszaki előkészítés, alpinfrastruktúra fejlesztés- bővítés, terület kialakítás, inkubátor építés, útépítés, eszközbeszerzés, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projekttek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	foglalkoztatottak száma növekszik		
Projektcsomag megnevezése	Vállalkozói park létesítése - Salgótarján	6.	integrált
Kulcsprojekt	Komplex vállalkozói park	5991	integrált
Tartalék projekt 1.	Munkavállalói mobilitást segítő útfejlesztés	6122	pontszerű
Tartalék projekt 2.	Vásárcsarnok és piactér környezetének fejlesztése	6124	integrált

Támogató projektcsomag 1.	Gazdasági aktivitást támogató projektcsomag	6046, 5442, 5449, 5875	integrált
TOP intézkedés	Kulcsprojekt TOP 1.1. Tartalék projekt 1. TOP 1.2. Tartalék projekt 2. TOP 1.1. Támogató projektcsomag 1. TOP 6.1., 6.2.		
Projektcsomag célja	Vállalati együttműködések, hálózatosodás, K+F tevékenységek ösztönzése, munkavállalói mobilitás elősegítése, környékbeli termelők értékesítési lehetőségeinek bővítése, munkahelyteremtés		
Projektcsomag tartalma	Új üzleti infrastruktúra létrehozása az ipari parkban; a város centrumában meglévő vásárcsarnok korszerűsítése, új kereskedelmi egységekből álló központ kialakítása; belterületi utak fejlesztése a munkába járás elősegítése érdekében		
Projektek függőségi viszonyai	A csomagban megjelenő útfejlesztések részben az ipari park új irányból történő megközelítését, részben az új bölcsőde, vásárcsarnok elérését biztosítják, segítve ezzel a munkavállalói mobilitást. Az ESZA típusú támogató projektcsomag a munkahelyteremtést munkaadói oldalról erősíti foglalkoztatási támogatásokkal, képzésekkel.		
Projekttevékenységek	műszaki előkészítés, ingatlanok építése, út- és járdaépítés (Csokonai út felújítása, Baglyas-Idegér összekötő út építése, Sugár út-ipari park összekötő út építése), felújítás, infrastruktúra építés-bővítés, eszközbeszerzés, szolgáltatások beszerzése, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projektek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés) Megjegyzés: Salgótarján MJV Integrált Területi programjának költségvetése 35%-os mértékben felültervezett		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	foglalkoztatottak száma növekszik		
Projektcsomag megnevezése	Turisztikai vonzerő fejlesztési projektcsomag	7.	integrált
Kulcsprojektek	Meglévő vagy fejlesztés alatt álló nagy attrakciók, mint csomagonkénti vezér-attrakciók: Ipolytarnóci ősleletek, Hollókő Ófalu, Szentkút	-	integrált
Támogató projektcsomag 1.	Öko- és geoturizmus projektcsomag	projektenként rögzítve	integrált
Támogató projektcsomag 2.	Kulturális örökség turizmus projektcsomag	projektenként rögzítve	integrált
Támogató projektcsomag 3.	Testi-lelki egészség turizmus projektcsomag	projektenként rögzítve	integrált

TOP intézkedés	TOP 2.2.		
Projektcsomag célja	A turisztikai attrakciók és szolgáltatások rendszerszerű, egymásra épülő fejlesztése a kijelölt tematikus irányok mentén annak érdekében, hogy növekedjen Nógrád megye turisztikai potenciálja, a megyébe látogatók száma, a turizmus foglalkoztatás-növelő képessége.		
Projektcsomag tartalma	A projektcsomagok kidolgozás alatt állnak. Végső tartalmuk annak függvényében alakítható ki, hogy a TOP jóváhagyott verziója és a szakmai követelményrendszer mely szervezeteket nevesítik majd lehetséges kedvezményezettként. A települési önkormányzatok által megküldött projektjavaslatok szinte mindegyike pontszerű, amely nem támogatható. Az integrálható fejlesztések kedvezményezettjei viszont több esetben nem önkormányzatok.		
Projektetek függőségi viszonyai	A projektcsomagok egyes elemei egymásra épülnek, a csomagok közötti szinergikus hatást az összehangolt marketing tevékenységek teremtik meg, illetve hálózatos fejlesztések erősítik (turisztikai célú kerékpárút hálózat).		
Projekttevékenységek	műszaki előkészítés, megvalósíthatósági tanulmányok készítése, építés, felújítás, bővítés, túraútvonalak fejlesztése, turisztikai célú kerékpárút építés, eszközbeszerzés, informatikai és egyéb szolgáltatás beszerzés, marketing eszközök beszerzése, marketing akciók, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projektetek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése		
Projektcsomag megnevezése	Gazdasági aktivitást támogató projektcsomag	8.	integrált
Kulcsprojekt	Nógrádi gazdasági katalizátor	6131	integrált
Támogató projektcsomag 1.	Nógrádi foglalkoztatási paktumok	6046, 5442, 5449, 5875	integrált
Támogató projektcsomag 2.	Gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó kiegészítő ESZA tevékenységek	6131	integrált
TOP intézkedés	Kulcsprojekt TOP 6.1., 6.2. Támogató projektcsomag 1. TOP 6.1. Támogató projektcsomag 2. TOP 6.2.		
Projektcsomag célja	A megyében zajló gazdaságfejlesztési tevékenységek koordinációja, katalizálása, a gazdaságfejlesztési akciók keretében létrehozandó infrastruktúrák kihasználásának ösztönzése, kiegészítő támogatások biztosítása elsősorban a munkahelyek bővítését szolgáló fejlesztésekhez; a belső gazdaság erősítése a tudatos helyi fogyasztás ösztönzésével; egyéb ágazati források becsatornázása a megyei gazdaságfejlesztésbe		
Projektcsomag tartalma	A gazdaságfejlesztést megvalósító, ösztönző humán erőforrás és szervezetfejlesztés; megyei foglalkoztatási paktumok létrehozása, működtetése; helyi igényekhez igazodó támogatások biztosítása a munkahelyteremtésben;		

Projekttek függőségi viszonyai	A csomag kiegészítő eleme valamennyi üzleti infrastruktúra létrehozását, bővítését célzó projektcsomagnak.
Projekttevékenységek	stratégia készítés, szervezetfejlesztés (foglalkoztatás, képzés), kisértékű eszközbeszerzés (informatika), adatbázisok készítése, szolgáltatás beszerzés, marketing tevékenységek, kötelezően kapcsolódó tevékenységek
Projekttek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	munkanélküli résztvevők száma a munkahelyi képzésekben résztvevők száma

Járási településfejlesztési projektcsomagok

	Projekt(csomag)	Sorszám	Projekt(csomag) típusa
Projektcsomag megnevezése	Humán infrastruktúra és társadalom fejlesztési projektcsomag	1.	pontszerű
Projekttek	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
TOP intézkedések	TOP 1.4., 4.1., 4.2., 4.3., 6.3.		
Projektcsomag célja	A szociális és egészségügyi ellátás színvonalának, elérhetőségének javítása; óvodai és bölcsődei kapacitások fejlesztése a munkába állás megkönnyítése céljából; akadálymentesítés kiterjesztése; a leromlott városi területeken élők életkörülményeinek javítása		
Projektcsomag tartalma	Vonatkozó TOP intézkedések szerint		
Projekttevékenységek	műszaki előkészítés, építés, épület korszerűsítés és bővítés, eszközbeszerzés, szolgáltatás beszerzés, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projekttek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása növekszik Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság A fejlesztések révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma Akadálymentesített épületek száma Helyreállított lakóegységek városi területeken Városi környezetben létrehozott köz- vagy kereskedelmi épületek Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság A programokba bevont személyek száma Támogatott civil szervezetek száma		
Projektcsomag megnevezése	Népességmegtartást és környezetbiztonságot támogató projektcsomag	2.	pontszerű

Projektek	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
TOP intézkedések	TOP 2.1., 4.4.		
Projektcsomag célja	A települések fejlesztésével a gazdaságélénkítés és a népességmegtartás elősegítése, család- és klímabarát fejlesztések támogatása; települési környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztés; lakossági szemléletformálás a felújított kapacitások hosszú távú megőrzésének érdekében		
Projektcsomag tartalma	Vonatkozó TOP intézkedések szerint		
Projekttevékenységek	műszaki előkészítés, épület építés, épületkorszerűsítés és -bővítés, út, járda, parkoló és kapcsolódó műtárgyak építése, infrastruktúra fejlesztés és korszerűsítés, parkosítás, eszközbeszerzés, szolgáltatás beszerzés, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projektek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	Elégedettség a települési környezet minőségével kapcsolatosan Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság Bel- és csapadékvíz-védelmi létesítmények hossza		
Projektcsomag megnevezése	Széndioxid kibocsátás csökkentését elősegítő projektcsomag	3.	pontszerű
Projektek	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
TOP intézkedések	TOP 3.1., 3.2.		
Projektcsomag célja	Közszolgáltatást nyújtó épületek energetikai korszerűsítése; a helyben előállított megújuló energia felhasználásának növelése; környezetbarát közlekedési módok és rendszerek fejlesztése, elterjesztése		
Projektcsomag tartalma	Vonatkozó TOP intézkedések szerint		
Projekttevékenységek	műszaki előkészítés, épületenergetikai felújítások, helyi fogyasztást szolgáló energetikai beruházások, helyi, helyközi és hivatásforgalmi kerékpárút építés, szolgáltatás beszerzés, kötelezően kapcsolódó tevékenységek		
Projektek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	Napi utazások esetén fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók részaránya Kialakított kerékpáros-barát települések vagy településrészek száma Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése További kapacitás megújuló energia előállítására Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése		
Projektcsomag megnevezése	Helyi identitás projektcsomag	4.	pontszerű
Projektek	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)		
TOP intézkedések	TOP 6.4.		

Projektcsomag célja	Társadalmi aktivitás, összetartozás növelése; A lakosság, kiemelten a fiatalok helyi kötődésének erősítése, elvándorlásának megakadályozása a civil szervezetek bevonásával
Projektcsomag tartalma	Vonatkozó TOP intézkedések szerint
Projekttevékenységek	szolgáltatások beszerzése, kötelezően kapcsolódó tevékenységek
Projektek összköltsége	mellékelt táblázat szerint (Megyék Településfejlesztési célú ITP projektjei – összesítés)
Projektcsomag hozzájárulás a TOP kimeneti mutatóihoz	A programokba bevont személyek száma Támogatott civil szervezetek száma

4 A horizontális elvek érvényesülése az ITP fejlesztéseiben

Az ITP tervezése és végrehajtása során számos olyan horizontális elv érvényesítése szükséges, amelyeket a megyei területfejlesztési program készítése során is figyelembe vettünk.

4.1 Partnerségi tervezés

A megyei ITP esetén a projektgazdák köre viszonylag széles körű. Legnagyobb csoportját képezik a települési önkormányzatok, de tettek projektjavaslatokat a civil szervezetek, az egyházak, egyéb állami szervezetek is. Az ITP tervezése és végrehajtása a projektgazdák szoros részvételével partnerségi együttműködés és teljes nyilvánosság biztosítása mellett lehet csak sikeres.

A megyei területfejlesztési koncepció és program tervezése a hozzájuk kapcsolódó Partnerségi Tervben meghatározott területi szereplők bevonásával történt. Az ITP ugyanakkor kevésbé koncepcionális, mint inkább operatív dokumentum, összeállítása szakmai döntéseket igényel. Ennél fogva a korábban alkalmazott Partnerség Terv nem biztosít megfelelő keretet a részletes egyeztetésekhez.

Fontos, hogy az integrált projektcsomagokba lehetőleg olyan projektek kerüljenek be, amelyek nem csak logikailag kapcsolódnak, hanem amelyekre a helyi társadalomnak valóban szüksége van. Az alapszolgáltatások fejlesztése esetén a projekt indokoltságát többnyire a kötelező feladatellátás jelenti. A települések részéről beérkezett alapszolgáltatás-fejlesztési igények alátámasztása biztosítható a helyi szakágazati állami szervek által készített tervek, stratégiák helyzetelemző, szükségletfelmérő fejezeteiből (pl. Feladat ellátási, intézményhálózat működtetési és köznevelési terv, Nógrád megye, 2013-2018), de megalapozottságuk megítélését segíteni fogják a készülő szakmai szempontok is. A nagy értékű infrastruktúra fejlesztések esetében viszont szükséges az igényfelmérések elvégzése a projektek részletes előkészítése során.

A projektek műszaki tartalmának és működésének egyeztetése a Partnerségi tervben szereplő érintettekkel a korábbihoz hasonló módon történik.

4.2 Esélyegyenlőség

Nógrád megye hátrányos gazdasági helyzetéből adódóan kiemelt hangsúlyt kell, hogy fektessen az olyan csoportok segítésére és szempontjaik kiemelt figyelembevételére, melyek saját erejükből nem lennének képesek a hátrányaikból fakadó nehézségek leküzdésére, fokozottan ki vannak téve a hátrányos megkülönböztetés veszélyének. A fejlesztések megvalósítása során törekedni kell az esélyek kiegyenlítésére a hátrányos helyzetű családokban élő gyermekek, a mélyszegénységben élők, a romák, különös figyelemmel a roma nők esetében a foglalkoztatási, szociális, egészségügyi, oktatási és képzési fejlesztésekben, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésben, valamint a lakhatásban. Ezen elvek fokozottan érvényesülnek a megye salgótarjáni, bátonyterenyei és pásztoi járásában megvalósuló leromlott városi területek rehabilitációja esetén, mely projektek az infrastruktúra fejlesztés mellett ESZA típusú elemekkel egészülnek ki. A kulcsprojektként meghatározott társadalomfejlesztési projektcsomag is támogatja az alapelv beépülését a teljes programba, ezáltal a

tematikusan kapcsolódó projektek mindegyike az esélyegyenlőség elvének és a társadalmi felzárkóztatás általános céljának megfelelően kerül kidolgozásra.

A fogyatékossgal élő személyeknek az épített környezethez, információhoz és kommunikációhoz, a fejlesztésekkel érintett szolgáltatásokhoz való hozzáférés megteremtésére törekszik a megye a településfejlesztési programjai megvalósításával. Cél, hogy 2020-ra a települési közszolgáltatást ellátó intézmények mindegyike akadálymentesített legyen.

4.3 Klímaváltozás hatásainak csökkentése és az alkalmazkodás

Nógrád megyében – az országos viszonyokhoz hasonlóan – az épületállomány nagy része korszerűtlen szerkezetekkel, gépészeti rendszerekkel pazarlóan üzemel, energetikai korszerűsítésük révén azonban mérhető megtakarítások keletkeznek, ezért kiemelt figyelmet fordítunk az alacsony szén-dioxid kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaihoz alkalmazkodni képes gazdaság felé történő elmozdulás támogatására.

Az ITP széndioxid-kibocsátás csökkentését elősegítő tematikus projektcsomagja olyan fejlesztéseket tartalmaz, melyek célja az energiahatékonyság növelése, a korábbinál hatékonyabb technológiák és a megújuló energia használatának fokozása, valamint kerékpárutak kiépítése. Az energiahatékonyság hozzájárul az egészséges épített környezet kialakításához, munkalehetőséget, munkahelyet teremt elsősorban a rendkívüli mélyponton lévő építőipar részére, és jelentős mértékben csökkenti a környezeti terhelést, továbbá a beruházások fenntarthatóságát a költséghatékony üzemeltetés nagyban elősegíti. Ugyanilyen fontos a rendszerek optimalizálása, megfelelő méretezése és összhangjának biztosítása. Ezen feltételek teljesülése esetén érhetjük el, hogy a felhasznált energiaforrásaink jól hasznosuljanak. A klímatudatos gondolkodás szükségessége nem csak az energetikai projektekben jelenik meg, hanem horizontális elvként az egész ITP-ben.

4.4 Bűnmegelőzés

Az európai horizontális politikákkal és a TOP elveivel összhangban a megyei program tervezése során figyelmet fordítottunk a bűnmegelőzés szempontjainak érvényesülésére is.

Az elmúlt években a megye lakosságának biztonságérzete jelentősen romlott, így a fejlesztések megvalósítása során törekedni kell az itt élők szubjektív biztonságérzetének javítására, illetve a helyi értékek védelmére.

A települési kamerahálózatok továbbfejlesztése és a fejlesztett ingatlanok biztonsági berendezéssel való felszerelése ugyan jelentősen hozzájárul a közbiztonság javításához, azonban ezzel párhuzamosan egyéb eszközök alkalmazása is fontos, ezért az ITP tervezésekor hangsúlyosan figyelembe vettük az épített környezet bűnmegelőzési célú tervezése (CPTED) elvének alkalmazását.

Mivel az épített környezet jelentős szerepet játszik a bűnmegelőzésben, az infrastruktúrafejlesztést célzó intézkedések tervezésekor új és korszerű biztonság- és biztonságérzet-növelő megoldások alkalmazására törekedtünk.

Az ITP településfejlesztési részprogramja tematikus projektcsomagjainak mindegyikében érvényesül a bűnmegelőzés, mint horizontális tervezési elv. A bűnmegelőzési szempontok érvényesülését, a lakosság, a megyébe látogatók és a vállalkozók számára vonzó, biztonságos élettér kialakítását kiemelten támogatják az ITP- ben szereplő város rehabilitációs és azokhoz kapcsolódó ESZA programok, továbbá a turizmusfejlesztési-, valamint a munkaerő piaci esélyek javítását és munkahelyteremtést célzó projektek. Az ITP gazdaságfejlesztési részprogramja közvetett hatással van a bűnmegelőzésre, bűnelkövetések csökkenésére, mivel a hátrányos helyzetű rétegek jövedelmének növeléséhez járul hozzá.

4.5 Családbarát fejlesztések (demográfia)

Nógrád megye lakosságának elöregedése, fogyása drámai méretű. Kiemelt figyelmet kell fordítani a fiatalok elvándorlásának visszafogására, illetve az idősgondozásra. A bölcsődei és óvodai kapacitások fejlesztése a népességnövekedést, a munkába állás, a családok jövedelmének növekedése által segíti.

A demográfiai változásokra való felkészülés elsősorban a családbarát, a gyermekvállalást és a népességnövekedést elősegítő – népességmegtartást és környezetbiztonságot célzó - projektcsomag keretében jut érvényre, míg a humán infrastruktúra és társadalom fejlesztési tematikus projektcsomag az elöregedő népesség igényeire is fokozottan reagál.

5 Kockázatelemzés

Az ITP megvalósításának kockázatait három nagy csoportba sorolhatjuk.

5.1 Függőségi kockázat

Az ITP gazdaságfejlesztési és településfejlesztési programcsomagok úgy épülnek fel, hogy a projektek egymással szoros összefüggésben vannak, egymásra épülnek, azaz ha valamilyen okból egy projekt nem valósul meg, megbomlik a belső egység.

Ezen kockázat kivédésének legjobb módja, ha mindkét részcsomag esetén tartalék listákat állítunk fel. A tartalék listák az ITP projektösszesítő táblázatok részét képezik (lehetséges projektek). A tartalék projektek tematikájukban illeszkednek a csomaghoz, és területileg is integrálhatóak, tehát a projektcsomag megvalósítása eredeti céljának megfelelően lehetségessé válik.

Az ITP végrehajtásának külön kockázata, amikor egy projektcsomag kulcsprojektje nem a TOP-ból kerül megvalósításra, hanem más OP-kból vagy privát befektetésből finanszírozzák. A járási szinteken meghatározott gazdaságfejlesztési kulcsprojektek mindegyike TOP-ból finanszírozott, tehát esetünkben ilyen kockázat nem áll fenn. Mérsékelt kockázatot jelent azonban továbbra is, hogy a kulcsprojektek keretében létrehozandó üzleti infrastruktúra üzemeltetésében szakmai szervezetek is részt vesznek, akiknek fontos szerepe van a kapcsolódó projektek integrálásában. A kockázatok csökkentése érdekében a kulcsprojektek tartalmát úgy kell meghatározni, hogy a tervezett szakmai partner esetleges kiesése esetén az objektum profilja rugalmasan alakítható legyen.

5.2 Ütemezési kockázat

A párhuzamosan megvalósuló projektek időbeli csúszása azt eredményezheti, hogy az ITP akár több évvel eltolódik. Emiatt nagyon fontos, hogy a két évre készült, finomra hangolt ütemezés folyamatosan frissüljön, módosításra kerüljön. Az első év, amely várhatóan 2015 elején indul, többségében a projektek előkészítéséről fog szólni. Leghamarabb azoknak a projekteknek a megvalósítása kezdődhet el, amelyek kész engedélyekkel, dokumentációval rendelkeznek, de ezeknél is jelenthet bizonytalan ideig tartó feladatot a szakmai követelményeknek való megfeleltetés. Mindemellett erre az időszakra esik a kiemelt kulcsprojektek, illetve az egyéb ok miatt sürgős beavatkozást igénylő fejlesztések előkészítése. Látható, hogy az előkészítési feladatok az ITP időszakának elején fognak besűrűsödni. A második két év finomra hangolt ütemezésének a második ITP ciklusév közepén meg kell kezdődnie, hogy láthatóvá váljon a folyamatos előre haladás, illetve az, hogy mely projektek maradnak a támogatási időszak végére, mely esetekben kell a tartalék listákhoz nyúlni. A projektek mintegy 80%-ának a megvalósítását érdemes az első négy évre ütemezni, hogy az időbeli csúszás kockázata csökkenthető legyen.

A kapcsolódó ágazati Operatív Programokból megvalósuló projektek esetén fontos, hogy a kiírások időben illeszkedjenek a TOP-ból finanszírozott elem megvalósulásához. Ennek igényét fogja tükrözni az ITP-hez kapcsolódó ágazati projektlista. Az ITP munkaanyag készítésének időpontjában azonban még nem látszik, hogy az eljárásrendekben milyen garanciák lesznek a TOP-ból finanszírozott és kapcsolódó ágazati projektek időbeli összehangolhatóságára.

5.3 Szervezeti kockázat

Az ITP megvalósításában kockázatot jelent, ha a projekteket előkészítő és menedzselő kapacitás leterheltsége nem egyenletes. Az ütemezést lehetőleg úgy kell megtervezni, hogy az előkészítési és megvalósítási feladatok jelentős mértékben ne torlódjanak össze, kiegyenlített legyen a kapacitások kihasználtsága.

A szervezeti kockázat másképp ítélné meg a megyei jogú városok, és a megyék területi integrált programjai között. Míg Salgótarján esetén az ITP munkaszervezet a város saját projektjeit készíti elő és valósítja meg, a megye esetében a projektgazdák a települési önkormányzatok, kisebb mértékben civil szervezetek vagy más állami szereplők. A megyei ITP munkaszervezetnek sokkal inkább monitoring és koordinációs feladata van, mint menedzselési. Ugyanakkor nincs közvetlen ráhatása arra, hogy az egyes települések milyen saját kapacitásokat építenek ki projektjeik előkészítéséhez és megvalósításához.

Nógrádban egyedi kezdeményezés született a Nógrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja és Nógrád Megye Önkormányzata együttműködésében. A megyei munkaügyi központ támogatásával a 2014-2020 időszakra felkészítő projekt előkészítési és megvalósítási menedzserképzés indul, melynek célcsoportját kiemelten a jól képzett pályakezdő fiatalok képezik. A tananyag oktatásában részt vesznek a megyei területfejlesztési koncepció, program és ITP tervezői is. A képzés gyakorlati része a járásokban, az egyes településeken zajlik, ahol a gyakorlatban is megismerkedhetnek a fejlesztések sikeres megvalósításához szükséges lépésekkel, kihívásokkal. A képzést elvégző

területfejlesztési szakemberek fogják biztosítani azt a tartalék kapacitást, melynek bevonása szükséges a megyei ITP projektcsomagjainak, projektjeinek kidolgozásához, véghez viteléhez.

6 Az ITP végrehajtásának módja

Az ITP-t az Irányító Hatóság (IH) által jóváhagyott menedzsment szervezet (munkaszervezet) hajtja végre. A helyi szintű döntéshozatal a közgyűlés által felhatalmazott bizottság(ok) és végül a megyei közgyűlés feladata.

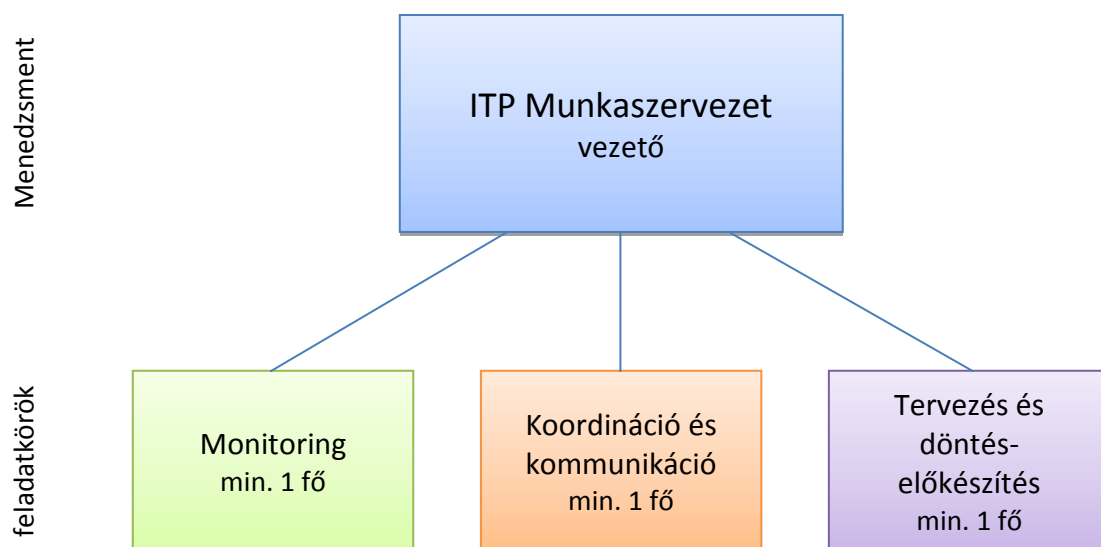
A megyei gazdaságfejlesztési és településfejlesztési részprogramok esetében a munkaszervezet javasolt formája a megyei önkormányzaton belül létrehozott munkaszervezet.

Az ITP Munkaszervezet fő feladatai:

- ITP projektcsomagok előkészítésének és megvalósításának koordinációja
- ITP projektcsomagok folyamatos monitoringja
- ITP projektekkel, projektcsomagokkal kapcsolatos döntési javaslatok előkészítése a közgyűlés számára, majd döntés után az IH elé terjesztése
- Átütemezés tervezése
- ITP projektcsomagok felülvizsgálata, újratervezése
- Újratervezett ITP projektcsomagok tekintetében döntés előkészítés, IH elé terjesztés döntést követően
- Jelentések, beszámolók készítése
- ITP-hez kapcsolódó kommunikációs feladatok

A program menedzsment a szakmai precizitáson túl rugalmasságot és szoros együttműködést igényel a helyi szintű döntéshozókkal és a szakmai feladatokat ellátó cégekkel, valamint a TOP Irányító Hatósággal.

Az ITP Munkaszervezet javasolt szervezeti felépítését az alábbi ábra szemlélteti:

Az ITP Munkaszervezet a megyei közgyűlés hivatalának jogi és adminisztratív háttértámogatásával működik.

Az ITP Munkaszervezet felállításához részben biztosítható kapacitás a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Területfejlesztési és Gazdasági irodájának szakembereiből.

A Munkaszervezet vezetőjével szemben támasztott minimális szakmai követelmények:

- felsőfokú végzettség
- legalább 5 éves projekttervezési és projekt megvalósítási tapasztalat
- az Európai Unió támogatási rendszer mélyreható ismerete.